

Smluvní vztahy při vývoji software v České republice

Smluvní vztahy při vývoji software v České republice

- 3 **Úvod**
- 4 **Autorské právo v České republice**
- 4 **Režimy smluvních vztahů při vývoji software**
- 5 Pracovněprávní vztah při vývoji software
- 5 Shrnutí – Pracovněprávní vztah při vývoji software
- 6 Vývoj software prostřednictvím fyzické osoby podnikatele
- 6 Shrnutí – Vývoj software prostřednictvím fyzické osoby podnikatele
- 7 Vývoj software prostřednictvím právnické osoby
- 7 Shrnutí – Vývoj software prostřednictvím právnické osoby
- 8 Smlouva o dílo
- 9 **Závěr**

Úvod

Nastavení právních vztahů pro vývoj a dodávku software patří k častým úkolům naší advokátní kanceláře. Za téměř dvě desítky let naší advokátní praxe jsme pomohli nastavit smluvní vztahy pro stovky softwarových projektů. Jelikož se pravidelně setkáváme s nedorozuměními, která vyplývají ze specifik autorského zákona v České republice, rozhodli jsme se připravit tohoto průvodce. Chceme ve stručnosti představit úskalí českého autorského práva, kterým se vztahy v oblasti vývoje software řídí a představit možné způsoby, jak smluvní vztahy při vývoji software v České republice nastavit. Rádi bychom tak pomohli zorientovat se v českém právu zejména zahraničním klientům, kteří se chystají software v České republice vyvíjet.

Autorské právo v České republice

České právní prostředí vychází z kontinentální právní kultury a pojetí autorského práva se v České republice výrazně liší od koncepce copyrightu v rámci Common Law. Zásadním rozdílem je, že autorem software (zdrojového kódu počítačového programu) může být výhradně fyzická osoba (případně více fyzických osob). Dalším důležitým specifikem, které může být příčinou řady nedorozumění, je zákonem daná nepřevoditelnost autorských práv. Česká legislativa nezná převod autorství a nelze tak "změnit" autora počítačového programu. To ale neznamená, že není možné práva k počítačovému programu od jeho autora, tedy vývojáře software, v určité podobě získat a plně s takovým programem v ekonomickém smyslu disponovat.

České právo zná pro tuto situaci institut postoupení práva výkonu majetkových autorských práv. Nabytí práva výkonu majetkových autorských práv od autora počítačového programu je určitou obdobou získání vlastnictví a umožňuje nabyvateli tohoto práva s vytvořeným počítačovým programem disponovat. Pochopitelně je možné vztahy s autory software ošetřit také na licenčním základě

Toto jsou klíčová východiska, které je potřeba mít na zřeteli při koncipování smluvního vztahu mezi objednatelům a vývojářem software.

Režimy smluvních vztahů při vývoji software

V České republice existují tři základní režimy, v rámci kterých se smluvní vztahy s vývojáři software dají nastavit. Je otázkou, zda v praxi má "objednatel" vždy svobodu vybrat si smluvní režim, jelikož daný vývojář může již dopředu preferovat jeden z uvedených způsobů. Nastavení smluvního vztahu by nicméně mělo patřit mezi předmět vyjednávání, jelikož z něho vyplývají specifická práva a povinnosti pro obě smluvní strany a rovněž tak i specifické náklady a rizika.

1. PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAH PŘI VÝVOJI SOFTWARE

V rámci tohoto režimu je s vývojářem software uzavřena pracovní smlouva nebo dohoda o práci vykonávané mimo pracovní poměr. Může jít o standardní pracovní smlouvu na plný či částečný úvazek. Taktéž se však může jednat o dohodu o provedení práce či dohodu o pracovní činnosti, které s určitými omezeními umožňují v České republice flexibilnější nastavení vztahů mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Vývojář software, fyzická osoba, se v tomto smluvním režimu stává zaměstnancem objednatele, pro kterého počítačový program vytváří za dohodnutou mzdu.

Klíčovou výhodou tohoto smluvního režimu je ze zákona automatický převod tzv. práva výkonu majetkových autorských práv z vývojáře software (v tomto režimu zaměstnance) na zaměstnavatele.

Nastavení smluv v tomto režimu není z autorskoprávního pohledu příliš složité. Důležité je řádně dokumentovat zadávání a předávání práce a rovněž v pracovní smlouvě ošetřit, že zaměstnavatel má právo postoupit výkon majetkových autorských práv na třetí osoby. Tento souhlas může být součástí pracovní smlouvy. Dále doporučujeme v pracovních smlouvách ošetřit práci přesčas, respektive práci mimo pracovní dobu a mechanismus, jakým dochází k předání vytvořeného počítačového programu. Takto se lze vyhnout sporům, zda byl počítačový program skutečně vyhotoven při plnění pracovních povinností zaměstnance vůči zaměstnavateli.

Je nutné zmínit, že v rámci tohoto režimu musí objednatel jako zaměstnavatel splnit všechny povinnosti vyplývající z pracovního práva a další souvisejících předpisů. S tím souvisí náklady spojené s administrativou, povinným reportingem, odvody daní, zdravotního a sociálního pojištění ad. Nutné je rovněž respektovat omezení například v oblasti odpovědnosti za škodu zaměstnance, možnosti ukládání sankcí či zákazu konkurence. České pracovní právo je poměrně rigidní a pracovní právní dokumentaci je vždy vhodné konzultovat i s právníkem, který se specializuje na pracovní právo.

SHRNUTÍ – PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAH PŘI VÝVOJI SOFTWARE

- **Vztah mezi objednatelem software a vývojářem software je vztah zaměstnavatele a zaměstnance.**
- **Funguje zde automatický přechod výkonu práva majetkových autorských práv z vývojáře na zaměstnavatele. Zaměstnavatel může disponovat s vytvořeným zdrojovým kódem software, jak potřebuje.**
- **Jde o smluvní vztah regulovaný zákoníkem práce a dalšími předpisy, přičemž z něj vyplývají administrativní povinnosti a se zaměstnáním spojené náklady.**
- **Objednatel, jako zaměstnavatel, má omezené možnosti z hlediska sankcí při neplnění povinností vývojářem software či nastavení konkurenční doložky.**

2. VÝVOJ SOFTWARE PROSTŘEDNICTVÍM FYZICKÉ OSOBY PODNIKATELE

Tento režim je velmi častým způsobem, jakým se v České republice řeší vývoj software. Jde o vztah, ve kterém vývojář software vystupuje jako tzv. kontraktor, tedy fyzická osoba podnikatel s živnostenským oprávněním (v České republice má tento typ podnikání označení "OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná"). Vývojář software se stává zhotovitelem, který pro objednatele vytváří software za smlouvanou odměnu, kterou objednatel fakturuje.

V tomto režimu se pro jednorázové projekty uzavírá zpravidla smlouva o dílo. V případě dlouhodobější spolupráce mezi objednatelem a vývojářem software pak nejčastěji rámcová smlouva o dílo.

I v tomto režimu přechází právo výkonu majetkových autorských práv k vytvořenému počítačovému programu automaticky na objednatele. Důležité je ve smluvním vztahu ošetřit formální stránku předání a akceptace objednávky i samotného vytvořeného díla, počítačového programu. Naše základní doporučení ohledně toho, co vše by mělo být obsahem smlouvy o dílo, je uvedeno blíže v další kapitole. Nicméně je nutné upozornit, že v tomto režimu nedochází k přechodu práv k případným grafickým prvkům software (grafickému rozhraní) a práva ke grafice je tak nutné vyřešit licenční smlouvou.

Jelikož nejde o pracovní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, ale o vztah dvou podnikatelských subjektů, je zde větší volnost z hlediska nastavení sankcí například při nedodržení lhůt pro dodání počítačového programu

a možností omezení konkurence, ale i zde platí určitá omezení daná zákonem.

V tomto režimu odpadají objednateli povinnosti a náklady zmiňované v režimu pracovního vztahu. Důležité je nicméně upozornit, že tento režim nesmí nahrazovat závislou práci (v pracovním vztahu).

SHRNUTÍ – VÝVOJ SOFTWARE PROSTŘEDNICTVÍM FYZICKÉ OSOBY PODNIKATELE

- **Vztah s vývojářem software je vztah s podnikatelským subjektem (zhotovitelem).**
- **Právo výkonu majetkových vlastnických práv přechází automaticky na objednatele.**
- **Objednateli odpadají povinnosti a náklady, které jsou spojené se zaměstnáváním vývojáře software.**
- **Tento vztah nesmí nahrazovat závislou práci, kterou se dle zákoníku práce rozumí práce vykonávaná ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, a zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonává osobně.**
- **I přes větší smluvní volnost než v případě pracovního vztahu jsou i zde omezení ohledně možnosti nastavit konkurenční doložku apod.**

3. VÝVOJ SOFTWARE PROSTŘEDNICTVÍM PRÁVNICKÉ OSOBY

Vývojář software je v tomto režimu právnická osoba - zhotovitel (v České republice typicky společnost s ručením omezením), která vytváří počítačový program pro objednatele za odměnu, kterou fakturuje. Vývojář software v tomto režimu vystupuje opět jako zhotovitel a smluvní vztah je nastaven opět zpravidla smlouvou o dílo nebo rámcovou smlouvou o dílo.

Nicméně nastavení smluvního vztahu je v tomto režimu z pohledu objednatele daleko komplikovanější. Jak bylo uvedeno výše, právnická osoba (zhotovitel) nemůže být autorem a právo výkonu majetkových autorských práv k vytvořenému počítačovému programu tak nepřechází automaticky na objednatele.

V praxi jsou využívány dva hlavní způsoby. Prvním méně častým způsobem je postoupení práva výkonu majetkových autorských práv ze zhotovitele (který toto právo nabude od autorů) na objednatele. Je zde zároveň důležitý předpoklad, že vývojář software, v tomto režimu právnická osoba, má od svých zaměstnanců, kteří jsou dle zákona autory dodávaného počítačového programu, souhlas k postoupení práva výkonu majetkových práv na objednatele. I z těchto důvodů není tento způsob příliš populární v praxi.

Častěji je tento vztah řešen licencí k vyhotovovanému počítačovému programu, přičemž šíře této licence a rozsah dalších oprávnění objednatele (včetně přístupu ke zdrojovému kódu) se liší podle

vyjednávací síly smluvních stran. Je možné dohodnout různé modely, včetně toho, že zhotoviteli vlastně žádná práva k software nezůstanou. Nicméně z pohledu objednatele je nutné při tomto modelu dbát zvýšené opatrnosti, neboť v tomto případě platí zásada, že práva, které nejsou ve smlouvě výslovně ujednána, objednatel nemá. Zájmem objednatele je tedy komplexní smluvní dokument.

V tomto vztahu lze flexibilně nastavit platby, záruky, sankce při nedodání software a rovněž konkurenční doložku. Nejsou zde dodatečné náklady spojené s administrativou a povinným reportingem.

SHRNUTÍ - VÝVOJ SOFTWARE PROSTŘEDNICTVÍM PRÁVNICKÉ OSOBY

- **Vztah mezi objednatelem a vývojářem software je vztah objednatele a zhotovitele.**
- **Je potřeba velmi dobře specifikovat práva objednatele ve smlouvě, včetně přístupu ke zdrojovému kódu vytvořeného počítačového programu.**
- **Nejsou zde náklady spojené se zaměstnáváním vývojáře software.**
- **Lze flexibilně nastavit platby, sankce, zákaz konkurence a záruky.**

Smlouva o dílo

Vzhledem ke specifickým a určité neintuitivnosti českého autorského práva, doporučujeme, aby otázka práv k počítačovému programu zhotovovanému na zakázku (případně způsoby a rozsah užití počítačového programu) byla vždy upravena předem a specifikována společně s přístupem ke zdrojovému kódu ve smlouvě o dílo, která má písemnou podobu.

Smlouva o dílo by měla, kromě podstatných náležitostí a standardních ustanovení týkajících se vymezení předmětu díla, doby a způsobu jeho vytváření, splatnosti ceny za dílo či ochrany důvěrných informací, řešit vztahy související s komentováním a přístupem ke zdrojovému kódu, s procesem testování a předání software a dále otázky související s poskytnutím záruky, včetně regulace reakčních dob vývojáře software. Z pohledu objednatele mohou být důležité i závazky vývojáře software ohledně dalšího rozvoje počítačového programu v budoucnu. Tyto vztahy bývají společně s dalšími službami řešeny také zvláštní servisní smlouvou.

Dobře ošetřeným smluvním vztahem lze předjít případným pozdějším sporům smluvních stran ohledně práv a povinností včetně přístupu ke zdrojovému kódu počítačového programu a možnosti s ním disponovat. V této souvislosti nutno zmínit, že řada softwarových společností působících v České republice se ohledně nakládání s počítačovými programy nechává výrazně inspirovat anglo-americkou právní kulturou (např. licenčními smlouvami velkých zahraničních společností). Avšak vzhledem k jiné koncepci českého autorského zákona a vzhledem k tomu, že autorský zákon obsahuje velké množství kogentních (donucovacích) ustanovení, od kterých se nelze smluvně odchýlit, mohou tyto anglo-americké „podněty“ často znamenat neplatnost smluvních ujednání.

Závěr

V České republice působí mnoho šikovných vývojářů software, kteří nabízejí své služby za konkurenční ceny a Česká republika je tak atraktivní místem pro realizaci softwarových projektů. V tomto průvodci jsme chtěli upozornit na specifika českého právního rámce a přiblížit možnosti, jakými se dají ošetřit vztahy mezi objednateli a vývojáři software. Chceme tak pomoci zorientovat se v českém právu zejména zahraničním klientům, kteří se chystají software v České republice vyvíjet.

V naší advokátní praxi se nezdá se setkávat s koncepty smluvních ujednání, které mají původ v angloamerické právní kultuře. Ty však nemusí být pro české právní prostředí zcela vhodné. Při čerpání jakékoliv inspirace ze zahraničí doporučujeme být ostražití. I dnes mají jednotlivé národní státy v rámci Evropské unie stále své vlastní právo. Harmonizace v oblasti autorského práva se týká zejména rozsahu ochrany autorským právem a nikoliv již smluvních vztahů.

Hlavní kontakt

Josef Aujezdský Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a je spoluvůdcem systému eAdvokacie umožňujícího poskytování právních služeb prostřednictvím internetu. Je zapsán v seznamu advokátů České advokátní komory a patří mezi zakládající partnery advokátní kanceláře Mašek, Kočí, Aujezdský. Ve své praxi se věnuje zejména právní úpravě nehmotných statků (se zaměřením na autorské právo, ochranné známky, doménová jména a ochranu databází), obchodním závazkovým vztahům (včetně nekalé soutěže) a dalším právními aspekty souvisejícím s podnikáním v prostředí internetu, a to i v případech, kdy tyto vztahy obsahují mezinárodní prvek či souvisí s aplikací komunitárního práva. K těmto otázkám se pravidelně vyjadřuje také v médiích.

Právní poradenství při vývoji software patří mezi hlavní specializace MKA Nosko. Pokud potřebujete konzultovat konkrétní softwarový projekt, neváhejte se na nás obrátit. Kontaktovat nás můžete telefonicky nebo emailem. Pro osobní setkání jsme vám k dispozici v kanceláři v Praze a Bratislavě.

MKA **NOSKO**

Opletalova 1535/4
110 00 Praha 1
Česká republika
e-mail: info@mkanosko.cz
tel. +420 233 375 542
www.mka-nosko.cz

